

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

Bildande av naturreservatet Skutan, Eda kommun

Syfte med reservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och vårda ett område med variationsrikt sprickdalslandskap med hotade och sällsynta arter knutna till naturskogselement som beskuggade lodytor, högörtsgranskog, lövträd som t.ex. asp, gamla och senvuxna träd och död ved
- tillsammans med andra skyddade skogsmiljöer i omgivande landskap säkra goda förutsättningar för ett långsiktigt bevarande av hotade och sällsynta arter i landskapet

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB) förklarar Länsstyrelsen det område som avgränsas med heldragen svart linje på bifogad karta som naturreservat. Områdets gränser utmärks i fält efter inmätning/ förrättning av Lantmäteriet.

Reservatets namn skall vara Naturreservatet Skutan.

Länsstyrelsen fastställer den i bilaga 4 redovisade skötselplanen för naturreservatet.

Länsstyrelsen beslutar om nedanstående föreskrifter för att tillgodose syftet med naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § MB om inskränkningar i den rätt att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet.

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. bedriva någon form av skogsbruk,
2. bedriva täkt och annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika eller anordna upplag
3. anlägga luftledning,
4. uppföra ny byggnad, mast, antenn eller annan anläggning
5. bedriva markförbättringsåtgärd som kalkning eller gödsling i området
6. uppföra stängsel eller annan hägnad
7. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
8. bedriva markförbättringsåtgärd som kalkning eller gödsling i området

Punkt A2 utgör inte hinder för löpande underhåll och reparation av befintlig väg som passerar genom den östligaste delen av reservatet.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla sådana intrång som:

1. skötselåtgärder i enlighet med skötselplanen
2. gränsmarkering av, vägvisning, p-plats, markerad led och information om reservatet
3. undersökningar av markslag, landskapselement, växt- och djursamhällen samt arter som ett led i uppföljningen av syfte och mål med reservatet

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB om rätten att färdas och vistas i, samt om ordningen i reservatet i övrigt (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt).

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. insamla evertebrater, t ex skalbaggar och landmollusker,
2. samla in mossor, lavar och vedsvampar,
3. skada eller borttaga träd och buskar, inklusive död ved såsom lågor, torrträd och torra grenar,
4. framföra fordon,
5. utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att i näringssyfte organiserat utnyttja området, samt för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra naturvetenskapliga eller andra undersökningar

Föreskriften C3 utgör inte hinder för passröjning under förutsättning att inte naturvärden påverkas negativt och att åtgärden sker i samråd med reservatsförvaltaren.

Föreskriften C4 utgör inte hinder för terrängtransport av fälld älg förutsatt att spårbildning ej sker. Detta förutsätter att fordon med lågt marktryck används och att lämpligt körstråk för uttransport väljs. Föreskriften utgör inte heller hinder fordonstrafik på den väg som skär genom den östligaste delen av reservatet.

I samband med vetenskapliga undersökningar kan länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C. Till vetenskapliga undersökningar räknas bland annat den del av länsstyrelsens regionala miljöövervakning som utförs i samråd med naturvårdsförvaltningen samt undersökningar inom ramen för uppföljning av åtgärdsprogram för enskilda arter.

Ovanstående inskränkningar under A, B och C skall inte utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som ska genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Länsstyrelsen beslutar att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder ikraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling.

Motivering

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

Beskrivning av det omgivande landskapet

Naturreseptatet Skutan skall betraktas som en ur naturvårdssynpunkt mycket värdefull del av ett större skogslandskap. Reservatet är beläget i det västvärmländska sprickdalslandskapet, vilket karakteriseras av lövrika naturskogar där asp och björk är de viktigaste lövträden. Skutan ligger i en del av detta landskap där det finns ovanligt höga andelar naturskog, vilket visas av stor areal och antal av Skogsstyrelsens nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen prioriterar området och har skrivit flera biotopskydd och naturvårdsavtal i närområdet.

I sprickdalslandskapet bildar lövrika barrskogar, tallklädda åsar, granskogar av hög bonitet, branter med artrika lodytor och olika typer av sumpskog och våtmarker en mosaik av olika naturtyper. Den omväxlande naturen ger förutsättningar för en hög diversitet av arter.

Naturgeografiskt ligger området i bergkullslätt-terräng, i den sydligt boreala kuperade zonen. Berggrunden utgörs av gnejser, ställvis med inslag av gabbro. Öster om reservatet löper en nord-sydlig tektonisk rörelsezon, omgiven av förskiffring. Åsarna består huvudsakligen av kalt berg, medan berggrunden i sprickdalarna överlagras av sandig eller grusig morän. Högsta kustlinjen i trakten ligger ca 230 m ö h.

Inom 15 kilometers omkrets finns flera närbelägna gammelskogar som är beslutade naturreseptat med liknande karaktär och biologiska värden som vid Skutan. Dessa utgörs av Kesebotten, Fjornshöjden, Bergvattssdalen, Brännan, Håltebyns brandfält och Deletjärnsåsens naturreseptat. Inom det området finns även de blivande naturreseptaten Norra Lien, Gråberget, Kloften, Gatefjällsbranten och Stora Ryven. Ett orört våtmarksområde vid Flatsmossen finns i nordvästra delen av området och även detta har skyddats som naturreseptat.

Storområdet har en rik barrskogsfågelfauna med god representation av lövträdegynnade arter. Samtliga i Sverige förekommande arter av hackspettar finns i området. Likaså finns flera spelplatser för tjäder, samt en relativt god förekomst av järpe och orre. Andra arter, utöver hackspettar och skogshöns som också upptagits i EU:s fågeldirektiv är slaguggla, pärluggla och spurvuggla.

Beskrivning av naturreseptatet

Reservatet omfattar ett 124 hektar stort område, beläget cirka 6 kilometer söder om Koppom i Eda kommun. Området ingår i en trakt som Naturvårdsverket år 2000 pekat ut för dess särskilt värdefulla lövskog. Det avgränsade området innehåller flera nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt med lövrik skog, samt ett antal sumpskogar. Skutan är del av en höjdrygg i nord-sydlig riktning med en höjd över havet på mellan 180 och 280 meter. I området finns kraftiga branter åt öster, söder och väster med mestadels beskuggade, mossbevuxna lodytor. Skogen består av områden med lövrika tallhällmarker med undertryckt, senvuxen gran och branter rika på lövträd, främst asp. I sluttningar nedanför branterna finns ställvis rikare granskogar med stort inslag av grova lövträd, samt i svackor och dråg finns klubbalsumpskogar. Området har uppmärksamats för sin rikedom på basiska mineral som ger en speciell moss- och kärlväxtflora i och nedom branterna. Flera bestånd på höjdryggen har avverkats på senare tid där

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

främst aspar har lämnats (utanför avgränsningen). Några lövrika hyggen i området är utmärkta utvecklingsmarker, liksom örtrika grova granskogar som är mer städade. De rödlistade arter som förekommer i reservatet är främst knutna till den gamla senvuxna granskogen med sitt värdefulla inslag av gamla grova lövträd. Vedtrampmossa, broktagel, violettgrå tagellav, grön sköldmossa, aspgelélav, raggbock och tretåig hackspett är några av de rödlistade arter som förekommer i området.

Inga fornlämningar finns registrerade inom området. Områdets östra del genomkorsas emellertid av en gammal pilgrimsled.

Motiv till skydd och föreskrifter

Inom ramen för de av riksdagen 16 antagna miljö kvalitetsmålen, ingår som ett delmål i miljömålet levande skogar att undanta ytterligare skyddsvärd skog från skogsbruk. Länsstyrelsen arbetar med att skydda en del av dessa skogsområden genom att bilda naturreservat. Idag är ca en halv procent av länets produktiva skogsmark undantagen skogsbruk i naturreservat.

Vid utpekandet av nya förslag på naturreservat prioriterar Länsstyrelsen områden med:

- höga naturvärden, t.ex. förekomst av hotade arter och ovanliga skogliga strukturer
- skogar som är kraftigt underrepresenterade på regional och nationell nivå inom dagens redan skyddade areal
- områden där reservatet kompletterar redan befintliga avsatta skogsområden, både statligt skyddade och frivilligt avsatta
- områden som ingår i en s.k. värde trakt där ett kluster av värdefulla områden förekommer i landskapet.

Skutan uppnår tre av de fyra ovan uppräknade kriterier.

Skutan är beläget i ett landskap med för länet ovanligt höga andelar av artrik och lövrik naturskog, definierat genom hög andel nyckelbiotoper. Med utgångspunkt från aktuell forskning prioriterar Länsstyrelsen säkerställandet av skogsmark i länet till ett antal sådana landskap, varav detta är ett. Genom detta tillvägagångssätt koncentreras skogsskyddet till landskap där struktur- och artrikedom fortfarande i hög grad finns kvar, vilket ger bästa möjliga förutsättningar för ett långsiktigt bevarande av biologisk mångfald. Skogsvårdsstyrelsen prioriterar också detta område och jobbar med att skydda området norr om reservatet i form av naturvårdsavtal och biotopskydd. Hitintills har sex naturvårdsavtal och elva biotopskydd i nära anslutning till reservatet skrivits.

Området har ett stort botaniskt och zoologiskt värde då det genom sitt varierade innehåll av värdefulla substrat hyser livsmiljöer för ett stort antal epifytiska och epilitiska kryptogamer och vedlevande insekter. Det föreslagna naturreservatet har även ett stort värde för fågelfaunan genom sin rika variation på naturtyper vilket ger speciella förutsättningar som livsmiljö, exempelvis för skogshönsen tjäder och järpe.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

Genom ett omfattande och till övervägande delar rationellt skogsbruk har många skogsbiotoper minskat kraftigt i omfattning och andelen gammal naturskog i skogslandskapet har minskat kraftigt. För växt- och djurlivet viktiga strukturer och processer som var vanliga före ett aktivt brukande av skogen håller på att försvinna. Processer som eld och översvämning som i naturtillståndet är viktiga för förnygring av skogsekosystemen, har i det närmaste upphört. För de arter som är knutna till naturskogsartade lövskogar, med krav som inte tillgodoses i den brukade skogen, är ytterligare reduktion av biotopareal troligen förödande för deras långsiktiga överlevnad. Skogsbruk i de naturskogsartade bestånden skulle därför vara ett allvarligt hot mot bevarandet av den biologiska mångfalden i området.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett mycket skyddsvärt område vars naturkvalitéer endast kan säkerställas genom att det undantages från skogsbruk och arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna.

Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden och miljökvalitetsmål

Bildandet av naturreservatet Skutan bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt godtagbar användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 och 4 kap. miljöbalken samt med den gällande kommunala översiktplanen (antagen 1999-06-23). Området har i den kommunala översiktplanen utpekats som ett "Nolldecibel-område". I dessa områden skall den orörda miljön bevaras och här tillåts bland annat inte ny bebyggelse, ändrad användning av befintlig bebyggelse eller nya vägar. Bildandet av naturreservatet Skutan är en del i Länsstyrelsens arbete med att uppnå delmål 1 inom miljökvalitetsmålet "Levande skogar".

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att uppnå syftet med reservatet. Länsstyrelsens ställningstagande i denna del har skett med tillämpning av proportionalitetsprincipen.

Naturreservatet Skutan är beläget i ett skogslandskap med en ovanligt tät förekomst av naturskogsartade barr- och blandskogar. Skutan är en viktig värdekärna i det landskapet, med en för många arter lämplig livsmiljö. Tillsammans med övriga bestånd i trakten (varav flera bestånd är skyddade av Skogsstyrelsen eller av Länsstyrelsen som naturreservat) säkerställs en koncentration av värdekärnor med möjlighet att på sikt uppbära hållbara populationer av många av de typiska och/eller skyddsvärda arterna i området.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Naturreservatet Skutan
------	------------------------

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

Län	Värmland
Kommun	Eda
N2000-beteckning	-
Lägesbeskrivning	6 km söder om Koppom
Församling/Socken	Järnskog
Topografisk karta	11B SO
Ekonomisk karta	11B 3i, 11B 3j
Naturgeografisk region	28b, Sydligt boreala kuperade områden
Fastigheter	Ulvshuvdane 1:3, 1:34, 1:35, 1:48, 1:78, 1:98, 1:101 Korsbyn 1:119
Areal	124,1 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen Värmland

Ärendets beredning

Under Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering avgränsades ett stort antal nyckelbiotoper (skogsområden med mycket höga naturvärden) i länet, bland annat de på Skutan. Länsstyrelsen lät under 1999 göra en analys av nyckelbiotopsinventeringen med syftet att identifiera vilka delar av Värmlands län som innehåller den största ytan skogsmark av nyckelbiotopskvalitet och de olika delarnas inbördes skillnader vad beträffar artdiversitet. Sommaren 1999 följdes analysen upp med fältundersökningar av nyckelbiotoper inom de tidigare identifierade områdena (som uppdrag utfört av Taigaekologerna), varvid Skutan föll ut som ett lämpligt reservatsobjekt.

Synpunkter från remissinstanserna

Följande remissinstanser har lämnat svar på utsänd remiss: Skogsstyrelsen, Wermlands Ornitologiska Förening, Ulf T. Carlsson samt Värmlands Botaniska Förening. Samtliga tillstyrker bildandet av naturreservatet Skutan och några har därtill lämnat frågor eller kommentarer.

Wermlands Ornitologiska Förening efterlyser en ingående fågelinventering inom reservatet. Vidare påpekas att ett flertal fågelarter nämns i texten men att bara en art finns med i den lista över intressanta anträffade arter som bifogas.

Värmlands Botaniska Förening framhåller en önskan om att även två branter som finns utanför reservatet, norr om detsamma skulle införlivas i naturreservatet Skutan. Dessa branter har inventerats av Sven Fransson och hyser en stor artrikedom av framförallt mossor, bland annat ett flertal rödlistade och hotade arter.

Länsstyrelsens kommentar på inkomna synpunkter

Att genomföra ingående inventeringar av naturreservat är alltid önskvärt men är inte alltid möjligt att genomföra av resursbrist. Anledningen till att ett flertal fågelarter nämns i texten medan bara en finns nämnd i listan är att den nämna arten (tretåig hackspett) är rödlistad och därför av särskilt intresse. De övriga arter som nämns i texten nämns under stycket där naturreservatets omgivningar beskrivs. Dessa arter har alltså anträffats i reservatets närhet men inte inom dess gränser. Anledningen till att de nämns är att biotopen där de anträffats är

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

likvärdig med den som finns inom reservatet och det är därför tänkbart att de även kan finnas i reservatet.

Länsstyrelsen har tagit del av Sven Franssons inventering och är väl medveten om branternas biologiska värden. Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen arbetar båda med att bevara skyddsvärd natur i området. Länsstyrelsen arbetar främst med bildande av naturreservat medan Skogsstyrelsen har andra redskap såsom biotopskydd eller naturvårdsavtal. I det aktuella fallet arbetar Skogsstyrelsen med att bevara de artrika branterna norr om reservatet och har även där bildat ett antal biotopskydd och tecknat flera naturvårdsavtal. Att vissa delar av branterna ännu inte skyddats beror förmodligen på att ingen tydlig hotbild ännu uppkommit där. Normalt sett brukar inte biotopskyddade arealer inkluderas i naturreservat.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 4.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Eva Eriksson. Föredragande har varit byrådirektör Per Gustafsson. I den slutliga handläggningen har även deltagit miljörättsjurist Karin Sjöberg och antikvarie Lotta Boss.

Eva Eriksson

Per Gustafsson

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Områdesbeskrivning
4. Skötselplan
5. Hur man överklagar
6. Konsekvensutredning

Sändlista

Pär-Åke Olof Gunnar Lindberg, Källgatan 54, 671 42 ARVIKA

Hans-Göran Erik Bertil Lindberg, Korsbyn Söderby, 670 41 KOPPOM

Rolf Bertil Söderqvist, Björkvägen 4c, 670 41 KOPPOM

Marta Ann-Katrin Öberg, Symfonivägen 12, 671 33 ARVIKA

John Rune Andersson, Mosstakan Sörgården, 670 41 KOPPOM

Britta Marianne Andersson, Mosstakan Sörgården, 670 41 KOPPOM

Hans-Åke Andersson, Gränsvägen 302, 163 52 SPÅNGA

Margareta Annette Nilsson, Stenbyn Lundås, 670 10 TÖCKSFORS

G Marianne Andersson Svajberic, Mosstakan Graninge, 670 41 KOPPOM

Rigmor Marina Anette Börjesson, Ulvshuvdane Nystuga, 670 41 KOPPOM

Per Torsten Eklund, Styckåsvägen 1, 671 32 ARVIKA

Barbro Anita Hansson Brorsson Ulvshuvdane Tomta, 670 41 KOPPOM

Signe Margit Jonsson, Saxebyn Nordhem, 670 41 KOPPOM

Johnny Gunnar Jonsson, Ekorrvägen 3, 722 43 VÄSTERÅS

Lilian Görel Kristina Hällzon, Stenfastagatan 11, 703 69 ÖREBRO

Mats Lennart Jonsson, Riksrådsvägen 65, 128 39 SKARPKNÄCK

Eda älgskötselområde, c/o Ove Magnusson, Helgeboda Nystuga, 673 91 CHARLOTTENBERG

Naturvårdsverket, Blekholmsterrassen, 106 48 STOCKHOLM

Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM

Lantmäteriet, Box 288, 651 07 KARLSTAD

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Per Gustafsson

Skogsstyrelsen, Region Svea, Box 387, 651 09 KARLSTAD

Eda kommun, Box 66, 673 22 CHARLOTTENBERG

Värmlands läns Jaktvårdsförbund, Box 65, 660 60 MOLKOM

Lantbrukarnas Riksförbund, Länsförbundet i Värmlands län, Lillerud, 660 50 VÅLBERG

Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 KARLSTAD

Värmlands Botaniska Förening, c/o Per Larsson, Fallängsvägen 39 A, 671 51 ARVIKA

Wermlands Ornitologiska Förening, c/o Jan Rees, Mossgatan 115, 654 66 KARLSTAD

Ulf T. Carlsson, Älvsborgsvägen 6, 681 43 KRISTINEHAMN

Planeringsenheten, 2 ex.

Enheten för areella näringar